

Nr 23.*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande.*

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 22 mars 1949 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 133, däri Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen antaga nedan intagna förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande.

Angående motiveringen får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden den 11 mars 1949.

I § 23 riksdagsordningen föreskrives att ledamot av riksdagen äger av statsmedel åtnjuta arvode och reseersättning samt att närmare bestämmelser härom meddelas i en av Konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga.

Dessa bestämmelser återfinnas i stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande den 21 februari 1941 (nr 98), senast ändrad den 10 juli 1947 (nr 464). Stadgan innehåller bl. a. följande.

Riksdagsman åtnjuter arvode under tid, räknat från och med dagen för riksdagens början, då ärenden som Konungen förelagt riksdagen äro beroende på dennas prövning eller då riksdagen eljest sammanträder för frågor varom i § 56 riksdagsordningen sägs. Vid lagtima riksdag skall arvode dock utgå för minst fyra månader, så framt ej riksdagen dessförinnan upplöses. Arvode utgår med ett belopp motsvarande 750 kronor för månad, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med belopp motsvarande 1 000 kronor för månad. Riksdagsman skall i de fall, då han enligt bestämmelserna i stadgan kan komma i åtnjutande av pension, vidkännas avdrag å arvodet med 25 kronor för varje månad, varunder arvode åtnjutes. Riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år före fyllda 65 år, äger rätt till pension.

Innevarande riksdag har slutligen antagit vissa i anledning av propositionen nr 244 till 1948 års riksdag såsom vilande antagna förslag till ändrad lydelse av regeringsformen och riksdagsordningen. Förslaget innefattade en ändring av riksdagens arbetsformer och hade till huvudsyfte att möjliggöra en koncentration och rationalisering av riksdagsarbetet. Detta skulle i allmänhet fördelas på en vår- och en höstsession. Dock utformades reglerna så att session under hösten icke skulle bli obligatorisk.

Till grund för grundlagsförslaget låg ett betänkande av sakkunniga till-

kallade inom justitiedepartementet den 17 oktober 1946 (SOU 1947:79). De sakkunniga uttalade, att den åsyftade koncentrationen av riksdagsarbetet skulle främjas genom en övergång från nuvarande arvodesystem till ett system med fasta årsarvoden. Förslag härom framlades av de sakkunniga. Enligt förslaget skulle årsarvodet bestämmas till 9 000 kronor för riksdagsman, som är bosatt i Stockholm och till 12 000 kronor för övriga riksdagsmän. Särskilda utskottet vid 1948 års riksdag anslöt sig i sitt över grundlagsförslagen avgivna utlåtande (nr 1) till de sakkunnigas förslag om övergång till fasta årsarvoden. Enligt utskottets mening skulle arvodesbestämmelserna härigenom bäst få en utformning, som icke motverkade en önskvärd koncentration av riksdagsarbetet.

Föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss, uttalar i nu förevarande proposition, att i anslutning till förut nämnda grundlagsändringar en övergång till fasta årsarvoden bör äga rum. Departementschefen föreslår att de belopp, som de facto utgått under 1948 års riksdag, skola läggas till grund vid fastställande av årsarvodenas storlek. Därvid räknar departementschefen med ett arvode av 6 450 kronor för riksdagsman, som är bosatt å ort, där riksdag hålles, samt för övriga 8 600 kronor. Om de ändringar i nu gällande arvodesbestämmelser, som böra föranledas av införandet av fasta årsarvoden och omläggningen av riksdagens sessionstider uttalar departementschefen följande:

De bestämmelser i gällande stadga som hänvisa till tid, då arvode utgår, böra utbytas mot stadgande om tid, då riksdagssession pågår. Arvode bör utgå från och med den dag då riksdagsman, sedan hans fullmakt granskats och godkänts i den ordning som § 32 riksdagsordningen föreskriver, tager plats i riksdagen till och med den dag då uppdraget upphör. Utbetalningsföreskrifterna torde under förhandenvarande omständigheter böra utformas så, att de under pågående riksdagssession utbetalade månatliga posterna komma att sammanfalla med eller i varje fall ej nämnvärt understiga vad som enligt hittills gällande regler utgår som månatligt arvode. Med hänsyn härtill torde böra föreskrivas, att arvode utbetalas under riksdagens vårsession med belopp, motsvarande 1 000 respektive 750 kronor för månad, medan återstoden av årsarvodet fördelas med lika belopp på månaderna september—december. Utbetalning bör ske i den ordning kanslideputerade bestämma.

I likhet med departementschefen finner utskottet, att omläggningen av riksdagens arbetsformer bör föranleda en övergång till fasta årsarvoden. Förslag ha framlagts om väsentliga höjningar av nu utgående arvodesbelopp. I nuvarande ekonomiska läge har emellertid befunnits nödvändigt att icke företaga några löne- och arvodesregleringar som innebära ökning av nu utgående förmåner. En i och för sig skälig höjning av riksdagsmännens arvoden torde därför icke för närvarande böra äga rum. I stället böra årsarvodena, såsom departementschefen uttalat, provisoriskt beräknas på grundval av de belopp, som faktiskt utbetalats under 1948 års riksdag, nämligen till 6 650 kronor till de riksdagsmän, som äro bosatta i Stockholm, samt till 8 866 kronor till övriga riksdagsmän.

Beträffande utbetalningsordningen har i propositionen föreslagits bestämmelser, varigenom de under pågående riksdagssession utbetalade månatliga

posterna skola sammanfalla med eller i varje fall ej nämnvärt understiga vad som enligt nu gällande regler utgår som månatligt arvode. Utskottet anser det emellertid lämpligt att arvode utbetalas under envar av månaderna januari—juni med 750 kronor till riksdagsman, som är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med 1 000 kronor; återstoden bör utbetalas med lika belopp under envar av månaderna oktober—december. Utskottet får därför föreslå att bestämmelsen i 6 § första stycket utformas i enlighet med det anförda. Då lagen föreslås träda i kraft först den 1 juni 1949 följer härav att under 1949 helt arvode icke utgår för januari månad. Det resterande beloppet skall i stället utbetalas under hösten.

I fråga om avdrag för pension gäller för närvarande, att detta skall uppgå till 25 kronor för varje månad, varunder arvode åtnjutes. Denna regel föreslås i propositionen ändrad så att avdraget skall ske med 25 kronor varje månad, varunder riksdagssession pågår. Pensionsavdraget skulle sålunda i motsats till arvodet vara beroende av sessionstidens längd och vid en mycket kort sammanträdestid med riksdagen bli påfallande lågt. Medan arvodet varje år utgår med lika belopp, skulle pensionsavdraget enligt propositionens förslag kunna växla avsevärt. Detta torde icke vara lämpligt. Pensionsavdraget bör liksom nu utgöra en bestämd del av arvodet. Under 1948 har avdraget uppgått till 221 kronor. Avdraget synes böra bestämmas till denna storlek.

Mot den i propositionen föreslagna utformningen av arvodesbestämmelserna i övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran utom beträffande vissa tekniska detaljer för vilka närmare redogörelse icke torde vara erforderlig.

De av utskottet förordade ändringarna i stadgan om riksdagsmannaarvode torde böra föranleda en omprövning av bestämmelserna om arvode åt statsrevisorerna och åt kommittéledamöter m. fl.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i det av Kungl. Maj:t genom förevarande proposition nr 133 framlagda lagförslaget — måtte för sin del antaga följande såsom utskottets förslag be-tecknade

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98)
om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande.**

Härigenom förordnas, att 1 § och 3—7 §§ stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande skola erhålla följande ändrade lydelse.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

1 §.

Riksdagsman åtnjuter arvode från och med den dag, då han tager plats i riksdagen till och med den dag, då riksdagsmannauppdraget upphör.

Arvode utgår med ett belopp motsvarande 6 450 kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med belopp motsvarande 8 600 kronor för år.

Blir riksdagsman förhindrad deltaga i riksdagsgöromålen, skall han för tid, varmed frånvaron i en följd överstiger trettio dagar, vidkännas avdrag å arvodet med en fjärdedel av vad eljest skolat för samma tid utgå.

Har ett år förflutit, sedan riksdagsman sist deltog i riksdagsarbetet, skall därefter, intill dess han åter intager sin plats i riksdagen, intet arvode utgå.

Riksdagsman skall i de fall, då han enligt bestämmelserna i denna stadga kan komma i åtnjutande av pension, å arvodet vidkännas avdrag med 25 kronor för varje månad, varunder riksdagssession pågår. Avdragna belopp må icke återkrävas.

Arvode utgår med ett belopp motsvarande 6 650 kronor för år, om riksdagsmannen är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med belopp motsvarande 8 866 kronor för år.

Blir riksdagsman förhindrad deltaga i riksdagsgöromålen, skall han för tid, varmed frånvaron i en följd överstiger trettio dagar, vidkännas avdrag å arvodet med en fjärdedel av vad eljest skolat under samma tid utbetalas. Har ett år förflutit, sedan riksdagsman sist deltog i riksdagsarbetet, skall därefter, intill dess han åter intager sin plats i riksdagen, intet arvode utgå.

Riksdagsman skall i de fall, då han enligt bestämmelserna i denna stadga kan komma i åtnjutande av pension, å arvodet vidkännas avdrag med 221 kronor för år. Avdragna belopp må icke återkrävas.

3 §.

Riksdagsman äger på det allmännas bekostnad företaga resor å statliga och enskilda järnvägar.

Riksdagsman, som är bosatt å annan ort än där riksdagen hålles, äger jämväl vid begagnande av annat färdmedel än i första stycket sagts på det allmännas bekostnad resa till och från riksdagen samt under tid, då riksdagen håller session, mellan riksdagsorten och hemorten.

4 §.

Kamrarnas talmän erhålla representationsbidrag med 5 000 kronor för år.

5 §.

Ledamot av utrikesnämnden, så ock suppleant, åtnjuter under tid, då riksdagen ej håller session, dels ersättning för kostnaden för resa till och från sammanträde med nämnden, dels ock traktamentsersättning för varje

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

sammanträdesdag med 25 kronor, om ledamoten eller suppleanten är bosatt å ort där nämnden sammanträder, samt eljest med 50 kronor.

6 §.

Arvode och representationsbidrag utbetalas under riksdagens vårsession med ett belopp motsvarande för månad 1 000 kronor eller, vad angår årsarvode å 6 450 kronor, 750 kronor. Återstoden utbetalas med lika belopp under envar av månaderna septem-ber—december. Utbetalning sker i den ordning kanslideputerade be-stämman.

Arvode utbetalas under envar av månaderna januari—juni med 750 kronor till riksdagsman, som är bosatt å ort där riksdag hålles, samt eljest med 1 000 kronor. Återstoden av arvodet utbetalas med lika belopp under envar av månaderna oktober—december.

Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott.

Vid beräkning av ersättning för del av månad räknas månaden till tretio dagar.

7 §.

Kanslideputerade äga, tillika med kamrarnas talmän, meddela de närmare bestämmelser, som må erfordras för tillämpningen av denna stadga.

Utbetalningar med stöd av denna stadga verkställas av riksgäldskontoret.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1949.

Stockholm den 5 maj 1949.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Karl August Johansson, Elmgren, Herlitz, Mattsson, Lindén, Sandberg, Arrhén, Englund och Damström; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, von Friesen*, Fast, Nilsson i Göteborg, Norén, Nolin, Olsson i Mora, Larsson i Julita* och Larsson i Luttra*.

* Ej närvarande vid justeringen.